

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת צו (פסח)

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 385)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת צו - פסח התשפ"ה

"אין צו" - אלא לשון זירוז" (ב')

א. "צו את אהרן ואת בניו, לאמר, זאת תורת העלה, הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר, ואש המזבח תוקד בו", (ויקרא, ו' - ב').

"וזאת תורת זבח השלמים, אשר יקריב ליהוה. אם על תודה יקריבנו, ויקריב על זבח התודה חלות מצות בלילת בשמן, וירקיקי מצות משחים בשמן, וסלת מרבכת חלת בלילת בשמן. על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו, על זבח תודת שלמים", (ויקרא, ז', יא' - יג').

ב. כתב הגה"צ רבי אברהם אלחנן זיע"א^{1 2} :

^{3 4} המתבונן בפרשיות הקרבנות הפזורות בפרשיות אלו⁵, יבחין בייחודיותה של פרשת "קרבן תודה" על פני שאר הקרבנות, ונעמוד על כמה הבדלים בולטים.

כל הקרבנות כולם, קדשי קדשים וקדשים קלים, על ארבעת סוגיהם: חטאת, אשם, עולה ושלמים,

נתפרשו בפרשת "ויקרא", ופירוט הלכותיהן הלכה למעשה, נתבארו בפרשתינו פרשת "צו".

¹ בספרו הקדוש "זכר חסדו", (חלק ג', בפרשתו, עמודים סז-עג').

² תלמידו של סבי מו"ר הגה"צ רבי דוד יוסף בר חן זיע"א, בישיבת "עץ חיים" בעיר טאנג'יר במרוקו.

ראה בהקדמת הרב המחבר לספריו.

³ לשונו הקדוש הועתק בכאן, עם שינויי לשון ופיסוק, ובמעט מן המקומות אף בקיצור ושינוי הסדר, למען ירוצו עיני הקורא בהם.

⁴ דבריו הקדושים, יובאו בכאן ברצף, עד אשר נציין: עד כאן דבריו הקדושים.

⁵ "ויקרא", "צו".

חלוק מכל אלו, הינו "קרבן תודה", שכל פרטי עניינו נתפרשו בפרשתינו פרשת "צו" בלבד.

חלוקה זו, משאר הקרבנות, הלא דבר היא, וטעונה ביאור.

זאת ועוד, הנה, כידוע, הקרבנות כולם על מגוון סוגיהם ועניינם, חלוקים הן לשתי חלקים עיקריים -

א. קדשי קדשים, שעיקר עניינם לכפרה.

ב. קדשים קלים, שעיקר מהותם הוא קריבה ל-ה', וכריתת ברית עמו.

והנה, בקרבנות "קדשים קלים", ישנם שתי עניינים -

א. שלמי יחיד, הבאים כשלמי נדרים או נדבה, וקרבן תודה,

וכן הבאים בתורת חובה, כגון: קרבן חגיגה, שלמי שמחה, שלמי בכורים, שלמי הגר, ואיל נזיר.

שלמי ציבור, כגון: קרבן עצרת, שתי חלות לחם הפנים בחג השבועות.

ב. קרבן בכור מעשר וקרבן הפסח, שתכלית עניינם, הוא הקרבת קרבן לשם קדושה או ברית.

והנה, "קרבן תודה", על אף שהוא נכלל בכלל "קרבנות שלמים",

מכל מקום, הוא מתייחד בדיניו בשתי נקודות עיקריות -

א. קרבן תודה נאכל ליום ולילה בלבד, בשונה מקרבן שלמים שנאכל לשני ימים ולילה אחד,

ב. קרבן תודה בא עם ארבעים לחמי תודה הקרבים עמו, בשונה משאר קרבנות שלמים שבאים ללא לחם⁶.

נמצא איפוא, כי קרבן תודה אינו רק חלוק מכל שאר הקרבנות של חובה הבאים לכפרה,

אלא, אף בתוך "קרבנות שלמים" עצמם, הינו תופס נדבך ומקום לעצמו.

⁶ למעט איל נזיר וכבשי עצרת, וראה בסמוך.

דבר האומר דרשני.

ג. כאמור, ישנן שלושה קרבנות של "שלמים" המשולבים עם "לחמים",
ואלו הן: קרבן תודה, איל נזיר, כבשי עצרת.
ואולם, הבדל יש בין הלחמים של קרבן תודה, לבין שאר הקרבנות המשולבים
בלחמים,
שהלחמים הבאים עם כל הקרבנות, באים, או "חמץ" בלבד כמו בכבשי עצרת, או
"מצות" בלבד כמו באיל נזיר,
**ברם, "קרבן תודה", משלב בתוכו, גם לחמים העשויים "חמץ" וגם לחמים
העשויים "מצות".**
כמו כן, בכל המנחות כולם, **ציוותה התורה הקדושה, לעשותם "מצות ולא חמץ",**
ככתוב בתורה ⁷, "כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה, לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ, כִּי כָל שֶׂאֵר
וְכָל דָּבָשׁ, לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה",
ואומר ⁸, "וְהִנֵּיתִתָּה מִמֶּנָּה, יֹאכְלוּ אֶהָרֹן וּבָנָיו, **מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ, בַּחֲצֵר**
אֶהָל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ. לֹא תֹאפֶה חֲמֵץ, חֶלֶקֶם נִתַּתִּי אֵתָּה מֵאֲשִׁי, קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא
כַּחֲטָאת וְכָאֲשָׁם".
וכמו כן, "לחם הפנים", אשר היה מוחלף משבת לשבת, אף הן מצוותן להיאפות
"מצות ולא חמץ" ⁹.
ובטעם הדבר, שכל שאר המנחות באות "מצות ולא חמץ", מבואר בספר "החינוך"
¹⁰ -

שחמץ, מוזה, על עצלות ושהייה.

עוד ביארו בזה, על פי מה שאמרו חכמי האמת ¹¹ -

⁷ ויקרא, ב' - יא'.

⁸ ויקרא, ו' - ט' - י'.

⁹ מלבד שתי הלחם בשבועות.

¹⁰ מצווה קיז'.

שמצה נקראת "נהמא דאסוותא", שפירושו, "לחם של רפואה",
והיפוך הדבר, בחמץ.
שכן, "מצה", רומזת על מידת הענווה, וכיבוש התאוה, ומידת הרחמים,
ומאידך, "חמץ", רומז, על מידת הגאווה, ושחרור התאוה, ומידת הדין.
ולפיכך, כאשר אנו רוצים להתקרב לפני הבורא ית"ש, בעת הקרבת המנחה
והקרבנות,
אין מן הראוי להביא "חמץ", הרומז לכל העניינים הנזכרים לעיל, ולעורר בכך
את כל המשטינים והמקטרגים.
ולאור זאת, מאליה, נזעקת השאלה -
מדוע קרבן תודה נתייחד בכך, שהלחמים הבאים עמו, עשויים גם מחמץ וגם
ממצה?
וכי "קרבן תודה" אינו נצרך ל-"נהמא דאסוותא"?
וכי בקרבן זה ראוי לעורר את מידת הדין?
והלא, כל מהותה של "קרבן תודה", היא "הכנעה",
ואם כן, כיצד יתכן שִׁיחַד עם אותה ההכנעה, מִצֻּה האדם להביא עמו לחמים
המרמזים על "מידת הגאווה"?
ואומנם, שאלה זו קיימת, אף לגבי שתי הלחם הבאים בעצרת, וכפי שאכן העירו
הראשונים,
אלא, שכבר ביאר בספר "החינוך": ששתי הלחם, כיוון שהן מנחת ציבור, וכיוון
שהם באים מזמן לזמן, לא הקפידה התורה.
אולם, לגבי קרבן תודה, קשה: שהוא קרבן יחיד, ולמה לא הקפידה בו התורה
שיהיה כולו "מצה"?
זאת ועוד, הנה, כל קרבנות המנחה, נאכלים במקדש בלבד,

¹¹ "זוהר הקדוש", (חלק ב', דף קפג' ע"ב).

והיוצא דופן שבהם, הם "לחמי תודה", הנאכלים בכל העיר,

וראוי להתבונן: מהו ההבדל הנעוץ בין אלו לאלו?

ד. בדברי חז"ל, מצאנו בכמה מקומות, שעמדו על החילוק שישנו בן קרבן תודה לשאר קרבנות. וכדלהלן:

א. על מאמר הכתוב¹², "וְזֹאת תִּזְכֹּר תִּזְכֹּר זֶבַח הַשְּׁלָמִים, אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה", דרשו רבותינו ז"ל¹³:

"לַעֲתִיד לָבוֹא, כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת בְּטָלִין, וְקֶרֶבֶן תִּזְכֹּר אֵינוֹ בָּטֵל,

כָּל הַתְּפִלוֹת בְּטָלוֹת, הַהוֹדָאָה אֵינָה בְּטָלָה".

ומכוח דרשה זו, פסק ה"שולחן ערוך"¹⁴, להלכה ולמעשה:

"מִזְמוֹר לַתִּזְכֹּרָה"¹⁵, יֵשׁ לְאָמְרוֹ בְּנִגְיָנָה,

שְׁכָל הַשִּׁירוֹת עֲתִידוֹת לְבָטֵל, חוץ מ-'מִזְמוֹר לַתִּזְכֹּרָה'".

ודרשה זו, נאמרה בדברי רבותינו ז"ל¹⁶, בנוסחא אחרת גם כן:

"רַבִּי פִּינְחָס וְרַבִּי לִוִּי וְרַבִּי יוֹחָנָן, אָמְרוּ בְּשֵׁם רַבִּי מְנַחֵם דְּגָלִיל -

לַעֲתִיד לָבֹא, כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת בְּטָלִים, וְקֶרֶבֶן תִּזְכֹּרָה אֵינָה בְּטָלָה,

כָּל הַהוֹדָאוֹת בְּטָלוֹת, וְהוֹדָאָה תִּזְכֹּרָה אֵינָה בְּטָלָה.

שְׁנֵאֲמַר¹⁷, 'קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׁמֻחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה, קוֹל אֲמָרִים הוֹדוּ אֶת ה', זֶה קֶרֶבֶן תִּזְכֹּרָה.

וְכֵן אָמַר דָּוִד¹⁸, 'עֲלֵי אֱלֹהִים נִדְרִיךָ, אֲשֶׁלֶם תִּזְכֹּר לְךָ,

¹² ויקרא, ז' - יא'.

¹³ ויקרא רבה, פרשה ט', ז'.

¹⁴ אורח חיים, סימן נא', סעיף ט'.

¹⁵ תהילים, ק' - א'.

¹⁶ ילקוט שמעוני, (פרשת "אמור", רמז תרמג').

¹⁷ ירמיה, לג' - יא'.

'תודה', אין פתיב פאן, אָלא 'תודת', הַהוֹדָאָה וְקָרְבַּן תּוֹדָה".

ובמדרש זה, יש לעיין:

מפני מה, כל כוחה של ההודאה, תלויה ועומדת אך ורק עם קרבן תודה?

ב. בעניין קרבן תודה, מצינו לדבריו של רש"י הקדוש, במאמר הכתוב ¹⁹, "אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן, ויקיקי מצות משחים בשמן, וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן":

"אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון: יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות ²⁰,

שכתוב בהן ²¹, 'יודו לה' חסדו, ונפלאותיו לבני אדם ... ויזבחו זבחי תודה'.

אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן,

וטעונות לחם האמור בעניין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן".

והנה, בביאור דין זה, יש לעיין:

מפני מה, התנתה התורה הקדושה, את דיני קרבן התודה, בלשון "אם"?

ג. על מאמר הכתוב ²², "עורר צפון ובואי תימן, הפיחי גני יזלו בשמיו, יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו", דרשו רבותינו ז"ל ²³:

"תתנער אומה שמעשיה בצפון, ותבוא אומה שמעשיה בצפון ובדרום".

וביאר בזה רש"י הקדוש:

"תתנער" - לשון 'וינער ה' את מצרים' ²⁴,

¹⁸ תהילים, נו' - יג'.

¹⁹ שמות, ז' - יב'.

²⁰ ברכות, נד' ע"ב.

²¹ תהילים, קז', כא' - כב'.

²² שיר השירים, ד' - טז'.

²³ זבחים, קטז' ע"א.

'שמעשיה בצפון' - היינו עולה שטעונה צפון,

'ותבוא' - אל מלך המשיח,

'אומה שמעשיה בצפון ובדרום' - דהיינו ישראל שמקריבין עולות ושלמים".

ודברי הגמרא, פלא הם :

כיצד יתכן לתלות את ניעורם של אומות העולם ובחירת אומת ישראל על פניהם, דווקא בכך שהם מקריבים קרבנות "עולה" בלבד, ואילו עם ישראל מקריבים אף קרבנות "שלמים"?

ה. פתח לביאורם של דברים, נעוץ בדבריו הקדושים של רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב ²⁵, "וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֶׁבֶת עַר, וְנִשְׁעַן לְגִבּוֹל מוֹאָב":

"תרגום של 'שֶׁפֶד', 'אֲשֶׁד', 'שֶׁפֶד הַנְּחָלִים',

שנשפך שם, דם אמוריים שהיו נחבאים שם.

לפי שהיו ההרים גבוהים, והנחל עמוק וקצר, וההרים סמוכים זה לזה,

אדם עומד על ההר מזה, ומדבר עם חבירו בהר מזה, והדרך עובר בתוך הנחל.

אמרו אמוריים: כשיכנסו ישראל [לארץ] לתוך הנחל לעבור, נצא מן המערות בהרים שלמעלה מהם, וְנִהְיֶה, בְּחָצִים ואבני בליסטראות,

והיו אותן הנקעים בהר של צד מואב, ובהר של צד אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות וְשִׁדִּים בולטין לחוץ,

כיוון שבאו ישראל לעבור, נזדעזע ההר של ארץ ישראל, כשפחה היוצאת להקביל פני גבירתה,

ונתקרב לצד הר של מואב, ונכנסו אותן הַשִּׁדִּים לתוך אותן נקעים, והרגום.

וזהו 'אֲשֶׁר נָטָה לְשֶׁבֶת עַר': שההר נטה ממקומו, ונתקרב לצד גבול מואב, ונדבק בו,

²⁴ שמות, יד' - כז'.

²⁵ במדבר, כא' - טו'.

וזהו 'ונשען לגבול מואב'."

ועל כך, דרשו רבותינו ז"ל²⁶, את מאמר הכתוב²⁷, "לך יהנה הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל בשמים ובאֶרֶץ, לך יהנה הממלכה והמתנשא לכל לראש":

" 'יהוד', זו מלחמת נחלי ארנון,

שנאמר²⁸, 'על כן יאמר בספר מלחמת ה', את זהב בסופה' וגו'."

ובהמשך דברי הגמרא שם, הובאה שיטתו של רבי עקיבא:

" 'יהוד', זו בית המקדש."

וביאר בזה הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין²⁹:

"וזהו שלימות מידת ההוד, שאמרו בהרואה³⁰ - 'זה בית המקדש',

שהוא 'תלפיות'³¹, 'תל שכל פיות פונין לו'³².

דכל ההודיות והקילוסין, אינם עולים, אלא, דרך המקדש.

וזו מידת אהרן הכהן, שהוא העובד שם בעבודת הקרבנות, שהוא כדורון שמביאים למלך אחר הקילוס.

וכן התפילה, במקום הקרבנות - ברכות והודאות לשמו.

ואם כל הקרבנות בטילין, קרבן תודה אינו בטל,

שזהו עיקר הקרבנות, להודות לו יתברך.

²⁶ ברכות, נח' ע"א.

²⁷ דברי הימים א', כט' - יא'.

²⁸ במדבר, כא' - יד'.

²⁹ בספרו הקדוש "פרי צדיק", (מאמר קדושת השבת, אות ז').

³⁰ ברכות, נח' ע"א.

³¹ שיר השירים, ד' - ד'.

³² ברכות, ל' ע"א.

שזהו הקרבן הראוי, גם כשיהיה האדם בשלימות כרצון השם יתברך, שלכך נוצר,

ולא יצטרך לקרבן על חטא, שבא על ידי שקלקלו מעשיהם,

רק על ההודאה והקילוס, על ריבוי חסדיו וטובותיו, בכל יום עמנו, שעל זה הוא מכון כל הבריאה".

וביאורו הנפלא, מלמדינו :

כי קרבן תודה, הינו תכלית ועיקר כל הקרבנות כולם!

שכן, קרבן זה, אינו כקרבן כפרה הבא על חטא, ולפיכך אין לו מהות של תיקון,

אלא, שכל תכליתו, הוא הידבקות בהבורא ית"ש³³.

ו. הנה, כתבו רבותינו המקובלים זיע"א³⁴, משמו של רבינו האר"י זיע"א :

³³ עד כאן דבריו הקדושים.

ועיין בהערה 4.

³⁴ אדונינו הגר"א זיע"א, בביאורו על "תיקוני הזוהר" (תיקון נ').

גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בספרו הקדוש "חומת אנך" (בראשית, מב' - כה'. שמות, ג' - ז'. שמות, יב' - נא'), ובספרו הקדוש "זרוע ימין" (על הגדה של פסח, בד"ה "במתי מעט"), ובספרו הקדוש "דבש לפי" (מערכת ר', אות ג').

הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא זיע"א, בספרו הקדוש "מגלה עמוקות" (פרשת "ויגש", ובפרשת "קורח", ובפרשת "ואתחנן" אופן נח').

הגה"ק רבינו שניאור זלמן זיע"א מלאדי, בספרו הקדוש "תורה אור" (פרשת "בא", עמוד 120).

הגה"ק רבינו דובער זיע"א - האדמו"ר האמצעי, בספרו הקדוש "תורת חיים" (פרשת "בשלח", אות ה').

הגה"ק רבינו נחמן זיע"א מברסלב, בספרו הקדוש "ליקוטי הלכות" (הלכות בציעת הפת, הלכה ה').

הגה"ק רבינו יעקב צבי יאליש זיע"א - תלמיד "החוצה מלובלין" זיע"א, בספרו הקדוש "קהלת יעקב" (ערך רפ').

הגה"ק רבינו יוסף בן נאיים זיע"א, בספרו הקדוש "נמכר יוסף" (פרשת "ויגש").

הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א, בספרו הקדוש "מקום מקדש" (פרשת "ויגש", עמודים קיב'-קיג').

³⁵ "כי אדם הראשון, היו בו רפ"ח ניצוצי הקדושה, ר"ב ניצוצות היו נתונים בראשו, ו-פ"ו ניצוצות בשאר אבריו. וכשחטא, אותם ניצוצות הקדושה, נטמעו בתוך הקליפות, אותן ניצוצות שמספרן ר"ב, שהיו בראשו, נפלו במצרים, כי היא ארץ טמאה כידוע, ואותן פ"ו ניצוצות, נתפזרו בכל העולם. ומפני זה, ירדו אבותינו להשתעבד במצרים בחומר ובלבנים, לברר אותם ניצוצות מתוך הקליפה. ואותן פ"ו ניצוצות שנתפזרו בשאר ארצות, על ידי הגלות שישראל מפוזרים בכל העולם, יתבררו מתוך הקליפות. ואין ישראל נגאלים, עד שיושלם הבירור בעזרת ה' ". ויעויין עוד, בדבריו של הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא זיע"א ³⁶ :

"איתא ב-כנפי יונה" ^{37 38} -

ש-רפ"ח ניצוצים, הם שברי כלים שנפלו לתהומא רבא, והרמז ³⁹ , 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמָּיִם', כי המים הזדונים הן הקליפות, וסימנך: 'מְרַחֵף' - רפ"ח מת, כי שבירתן זו היא מיתתן. וישראל, כשהיו במצרים, העלה משה מהם ר"ב ניצוצים, אבל, פ"ו לתשלום רפ"ח, לא היה יכולת למשה להוציא מכור הברזל.

³⁵ לשונו של הגה"ק רבינו יוסף בן נאיים זיע"א, בספרו הקדוש "נמכר יוסף" (פרשת "ויגש").

³⁶ בספרו הקדוש "מגלה עמוקות", (פרשת "ואתחנן", אופן נח').

³⁷ חלק ג', סימן נו'.

³⁸ להגה"ק רבינו מנחם עזריה זיע"א מפאנו.

³⁹ בראשית, א' - ב'.

זה שנאמר ⁴⁰, 'וְגַם עָרַב יִ'ב עֲלֶה אֲתָם', ר"ב דייקא ולא יותר, הם אותיות המעורבין.

אבל ⁴¹, 'וּמִנְשָׁה עֲלָה אֶל הָאֱלֹהִי'ם', שהם סוד פ"ו ניצוצים הנשארים.

וזה שאמר הכתוב ⁴², 'וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם', סופי תיבות: 'כלים', שהם רפ"ח, ומהם לא היו ישראל יכולין לעלות פ"ו - מניין 'אלהים'.

זה שאמר ⁴³, 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם', רצונו לומר, שנשארו מניין 'אלהים' מן רפ"ח מת.

ובא משה שנקרא 'מים', זה שנאמר 'עַל פְּנֵי הַמַּיִם' ⁴⁴, שהוא משה,

כתיב ביה ⁴⁵, 'כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתָהוּ', שעלה אל אלקים לקבל התורה.

זה שנאמר ⁴⁶, 'וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר', שהוא קבלת התורה,

אז, 'וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר' ⁴⁷,

'אֶת הָאוֹר', בגימטריא משה רבינו ⁴⁸, שהוא כולל תרי"ג מצוות.

והנה, בעניין חטא אדם הראשון, ידועים דברי ה"זוהר הקדוש" בכמה וכמה מקומות ⁴⁹, שהיו האבות הקדושים, צריכים לעבור בירור אחר בירור, בכדי

⁴⁰ שמות, יב' - לח'.

⁴¹ שמות, יט' - ג'.

⁴² בראשית, א' - ב'.

⁴³ בראשית, א' - ב'.

⁴⁴ בראשית, א' - ב'.

⁴⁵ שמות, ב' - י'.

⁴⁶ בראשית, א' - ג'.

⁴⁷ בראשית, א' - ד'.

⁴⁸ היינו:

המילים "אֶת הָאוֹר", עולים בגימטריא למניין 613,

וכמו כן, המילים "משה רבינו", עולים בגימטריא למניין זה.

להסיר מהם את הזוהמא, ובכדי להביא לעולם יב' שבטי י-ה, וזה לשון קודשו
ב"תיקוני הזוהר" 50 :

"וְדָא הָוָה חֲטָא דְחָוָה, דְּהָטִיל בָּהּ נְחֹשׁ זִוְהָמָא, דְּאִיחֹו עֹוֹפֶרֶת דְּאֶתְעָרַב בְּטַפָּה
(נוסחאות אחרות : בכספא) חוֹרָא כְּסָפָא מְזִיקָק.

וְלֹא אֶתְדַּכִּי זִוְהָמָא מְנִיָּה, עַד דְּאֶתָּא אַבְרָהָם וְעָאֵל בְּנוֹרָא, וְאֶתְלַבֵּן כְּסָפָא,
וְנָפִיק עֹוֹפֶרֶת לְבָר, דְּאִיחֹו יִשְׁמַעְעָל.

וְאֶתְמַר, בְּאָדָם, מוֹשֵׁךְ בְּעַרְלָתוֹ הָוָה,

אֶתְעָרַב עֲרֻבֻבְיָא בְּדַהֲבָא, אֶצְטְרִיף בְּיֶצְחָק,

וְאֶפִּיק זִוְהָמָא לְבָר, וְדָא עֲשׂוֹ.

בְּיַעֲקֹב נָח, וְאֶשְׁתַּרְשַׁ, וְאֶפִּיק תּוֹלְדִין,

וְאֶתְרַבִּי עַץ הַחַיִּים בְּעֶנְפֹו יִשְׁרָשׁוּי" 51 .

⁴⁹ חלק א', דף נב' ע"ב.

חלק ג', דף קיא' ע"ב.

⁵⁰ תיקון ע', דף קכח' ע"ב.

⁵¹ ותרגום דברי הקדושים, על פי ביאור "מתוק מדבש" - להגה"ק רבינו דניאל פריש זיע"א:

וכעין זה, היה חטאה של חוה, שהטיל בה הנחש זוהמא, שהיא דומה לעופרת, שנתערבה בטיפה לבנה
של זרע קודש של אדם הראשון,

שהיה נקי כמו כסף מזוקק, ואז נדבקה זוהמת הנחש גם באדם הראשון.

ולא נטהרה הזוהמא ממנו, עד שבא אברהם ונכנס באש, ונתלבן הכסף,

דהיינו, שנתברר הטוב, שהוא סוד החסד,

ויצא העופרת לחוץ, שהוא ישמעאל,

ובו נכללה, הזוהמא של החסד.

ונאמר באדם הראשון (סנהדרין, לח' ע"ב), שהמשיך עליו הקליפה והזוהמא, הנקראת ערלה,

ובזה, נתערב תערובת בזהב,

דהיינו, שנתערבה הקליפה, בבחינת הגבורה דקדושה,

ועל פי זה, אפשר לבאר כמין חומר, את מאמר רבותינו ז"ל⁵² :

"שופריה דיעקב אבינו, מעין שופריה דאדם הראשון",

שכן, לאחר התיקון והבירור, היה זיו איקונין של יעקב אע"ה נקי ובר מן החטא, כפי שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא.

והנה, ידוע בשם רבותינו המקובלים זיע"א - כי "מצרים", פירושו **"מִצַּר יָם"**.

וכמו שכתב ה"ריקנאטי"⁵³, על מאמר הכתוב⁵⁴, **"וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אֲבִירָה, וַנִּתֵּן אֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם"** :

"מילת מצרים, הוא לשון מיצר השכינה, הנקראת 'ים'."

ואם כן, פנימיותה של "גלות מצרים", היתה, "גלות הדעת"^{55 56}.

וכשנעיין היטב בדבר, נראה, ש**"דעת", פירושה חיבור**, וכדלהלן :

א. אצל אדם הראשון וחוה, כאשר קיימו מצוות עונה, נאמר⁵⁷ :

"וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ, וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה."

זזה נצטרף ביצחק שהיה בגבורה, והוציא את הזוהמת הגבורה לחוץ, וזהו עשיו.

ביעקב, נח ונתקן אדם הראשון, ונשרש בו,

לכן אמרו חז"ל (בבא מציעא, פד' ע"א), **"שופריה דיעקב, מעין שופריה דאדם הראשון"**,

ועל ידי יעקב, נתגדל העץ החיים, שהוא סוד התפארת,

בענפיו, שהם יב' גבולי אלכסון שבתפארת, ששם שורשי נשמות של יב' שבטים,

ושורשיו של יעקב, למעלה בחכמה העליונה, בסוד, ישראל עלה במחשבה.

⁵² בבא מציעא, פד' ע"א.

⁵³ בפירושו על התורה, פרשת "מקץ".

⁵⁴ בראשית, מא' - מג'.

⁵⁵ כמבואר ב"זוהר הקדוש" (חלק ב', דף קסא' ע"א), יעו"ש.

⁵⁶ וכפי שכתוב בספר ישעיה (ה' - יג') :

"לֵכֶן גָּלָה עָמִי מִבְּלִי דַעַת, וַיְכַבְּדוּ מִתִּי רָעַב, וַהֲמוֹנוּ צָחָה צָמָא."

⁵⁷ בראשית, ד' - א'.

ומצווה זו, הינה חיבור ב' גופים לאחד,

וכמאמר הכתוב ⁵⁸, "על כן יעצב איש את אביו ואת אמו, ודבק באשתו, והיו לבשר
אחד".

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור.

ב. כתב אדונינו הרמב"ן זיע"א ⁵⁹:

"דע, כי חיבור זה הוא עניין קדוש ונקי, כשיהיה הדבר כפי מה שראוי - ובזמן
הראוי - ובכוונה הנכונה,

ואל יחשוב אדם, כי בחיבור הראוי יש גנאי וכיעור, חס ושלוש.

שהחיבור הראוי, נקרא ידיעה,

ולא לחינם נקרא כך ⁶⁰, 'ויידע אלקנה את חנה אשתו' ...

ודע, שאילו לא היה בדבר קדושה גדולה, לא היו קוראין אל החיבור ידיעה ⁶¹ ...

אבל, כל בעלי התורה, מאמינים, שהשם יתברך ברא את הכל, כפי מה שגזרה
חכמתו,

ולא ברא דבר, שיהיה בו גנאי או כיעור.

שאם יאמר שהחיבור הוא דבר של גנאי,

הנה, כלי המשגל הם כלים של גנות, והרי השם יתברך בראם במאמרו.

⁵⁸ בראשית, ב' - כד'.

⁵⁹ "אגרת הקודש", השער הראשון.

⁶⁰ שמואל א', א' - יט'.

⁶¹ וכתב בזה רבינו זיע"א, וז"ל:

"ואין הדבר כאשר חשב הרב המורה ז"ל ב'מורה הנבוכים' (ח"ב, פרק לו'. ח"ג, פרק ח'), בהיותו משבח
לאריסטו, על מה שאמר - כי חוש המישוש חרפה הוא לנו.

חלילה, אין הדבר כמו שאמר היווני ...".

כאשר הידיים, בעת שכותבין ספר תורה בטהרה, הם מכובדות ומשובחות,

וכשגונבות, או עושות דבר מגונה, הם מגונות,

כך הם כלי המשגל".

ג. על מאמר הכתוב ⁶², "וְאֶמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים, בְּחֻקָּמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה", כתב רש"י הקדוש:

"וּבְדַעַת - רוּחַ הַקֹּדֶשׁ".

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כי אותה ה"דעת", מחברת בין הקדוש ברוך הוא, לבין אותו שזכה לזה.

ד. בכמה וכמה מקומות בדברי רבותינו ז"ל ⁶³, מצינו, את המושג "בר דעת", לגבי עשיית מעשי קניין, וכיוצא בזה,

שהוא גם כן עניין של חיבור,

שכן, רק בשעה שיש לאדם את אותה "דעת", הוא יכול לעשות את כל אותם המעשים, המחברים אותו אל שאר אנשים "בני דעת".

ה. במסכת נדרים ⁶⁴, מצינו, את מה שהיו אומרים בארץ ישראל:

"דדא ביה ⁶⁵, כולא ביה,

⁶² שמות, לא' - ג'.

⁶³ בבא מציעא, ח' ע"א.

חולין, לא' ע"א. ועוד.

⁶⁴ מא' ע"א.

⁶⁵ יעויין בדבריו המתוקים מדבש של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א (בספרו הקדוש "בן יהודע", שם).

שביאר את המילה "דא", כראשי תיבות, של דעת אמונה,

ללמדך:

שרק על ידי ב' דברים אלו, זוכה האדם לפרנסתו, אשר נקראת "מלאכה".

דלא דא ביה, מה ביה.

דא קני, מה חסר,

דא לא קני, מה קניי."

דהיינו :

אדם שיש בו דעת, יש בו הכל!

אבל אדם שאין בו דעת, מה יש בו!!

מי שקנה דעת, כלום לו יחסר לו!

אבל מי שלא קנה דעת, כל מה שיקנה לא יועיל לו!

הא למדת :

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כיוון שעל ידה, יכול האדם להתחבר אל הווייתו.

ז. כתב הגה"צ רבי אברהם אלחנן זיע"א⁶⁶ :

^{67 68} הודאה, שורש עניינה, הוא "ביטול העצמיות",

וכפיות טובה, שורש עניינה, בגאווה ובפגם הדעת.

שכן, כאשר השיב אדם הראשון להבורא ית"ש⁶⁹, "וַיֹּאמֶר הָאָדָם, הָאִשָּׁה אֲשֶׁר

נָתַתָּה עִמָּדִי, הִוא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ, וְאֶכְלָה", נעוץ היה הדבר בעמידת כפיות טובה,

וכפי שדרשו בזה רבותינו ז"ל⁷⁰.

ומשכך, נעשה אותם אדם לאדם "שלם",

כיוון, ש"אדם", ראשי תיבות, של אמונה, דעת, מלאכה.

⁶⁶ בספרו הקדוש "זכר חסדו", (חלק ג', בפרשתו, עמודים עג'-עד').

⁶⁷ לשונו הקדוש הועתק בכאן, עם שינויי לשון ופיסוק, ובמעט מן המקומות אף בקיצור ושינוי הסדר, למען ירצו עיני הקורא בהם.

⁶⁸ דבריו הקדושים, יובאו בכאן ברצף, עד אשר נציין: עד כאן דבריו הקדושים.

⁶⁹ בראשית, ג' - יב'.

ויעויין עוד בדבריו של אדמו"ר הגה"ק רבינו אליהו אליעזר דסלר זיע"א ⁷¹ :

"הלא הכרת הטוב, פירושה: אני מחזיר את עצמי, ואת כל אשר לי, וכל רצונותי וכל תקוותי, את הכל ממש, אני תולש ועוקר ממני, ומחזיר לו, למען הביע לו אות הכרתי על כל טובותיו.

זאת היא תודה, קרבן תודה!

כי אין אפשרות לתודה, אם איננה באה בתורת קרבן,

וקרבן, היינו, הקרבת עצמי, חלב כל אשר לי,

רק קרבן כזה מתקבל למעלה".

ודבריו הקדושים, חודרים חדרי בטן:

שכן, "תודה" אשר היא מן השפה ולחוץ, און לה משמעות כלל ועיקר,

ורק "תודה" אשר באה מתוך קירות הלב, שתכליתה הוא "ביטול עצמיות", היא היא הנרצית לפניו יתברך ⁷².

ח. במסכת בבא מציעא ⁷³, הסתפק רבי ירמיה:

"כשיר מהו, כשורה מהו, כחצובה מהו, כסולם מהו",

והיינו:

שנסתפק רבי ירמיה, לגבי מצוות השבת אבידה, האם כאשר מוצא האדם מטבעות מונחות בצורה מסוימת, נחשב הדבר כסימן, או שלא,

ופירש רש"י הקדוש:

"כשירי - מוטלין בעיגול כאצעדה".

⁷⁰ עבודה זרה, ה' ע"ב.

⁷¹ בספרו הקדוש "מכתב מאליהו", (חלק ד', עמוד 345).

⁷² עד כאן דבריו הקדושים.

ועיין בהערה 67.

⁷³ כה' ע"א.

דהיינו :

שפירוש המלה "שיר", הוא, עיגול,

ועיגול, הוא חיבור ללא הגבלה, חיבור שלם -

"שאין לו התחלה ואין לו סוף".

ומעתה, נמצינו למדים :

ש"שירה", מזכה על שלימות,

והיינו, דבר שאין לו תחילה וסוף.

וכעין יסוד זה, כתב רבינו המהר"ל זיע"א מפראג ⁷⁴ :

"הדבר שהוא שלם, התחלתו וסופו מתחברים באחד,

כמו שתראה בכדור שהוא שלם, שמתחבר סופו אל התחלתו, והוא השלמה לגמרי".

והנה, כתב הגה"צ רבי אברהם אלחנן זיע"א ⁷⁵ :

⁷⁶ ⁷⁷ ולפיכך, השתמשה התורה הקדושה בעניין קרבן תודה, בלשון "אֵס", "אֵס על תִּזְדָּה" ⁷⁸ :

שכן, בפסוק זה, נעוץ יסוד גדול למקריב קרבן,

שירגיש עמוק בנפשו, את הצורך להודות להקדוש ברוך הוא על חסדיו ⁷⁹.

⁷⁴ בספרו הקדוש "אור חדש" (פרק ג' אות ז').

⁷⁵ בספרו הקדוש "זכר חסדו", (חלק ג', בפרשתן, עמודים עד'-עח').

⁷⁶ לשונו הקדוש הועתק בכאן, עם שינויי לשון ופיסוק, ובמעט מן המקומות אף בקיצור ושינוי הסדר, למען ירוצו עיני הקורא בהם.

⁷⁷ דבריו הקדושים, יובאו בכאן ברצף, עד אשר נציין: עד כאן דבריו הקדושים.

⁷⁸ ויקרא, ז' - יב'.

⁷⁹ ובזה תתיישב, הקושיא ה-ב' שהקשינו לעיל באות ד'.

יתכן, שזהו אף הטעם להלכה ⁸⁰, המחייבת ללוות את אמירת "מזמור לתודה" ⁸¹,
בנגינה,

שכן, שירה, היא רק כאשר נמצא האדם בשלימות הפנימיות שלו,

והקרבת קרבן תודה, היא בדווקא כאשר מגיע הדבר מעומקא דליבא ⁸².

ט. על מאמר הכתוב בפרשתן ⁸³, "וְהִנֵּהנָתַתְּ מִמֶּנָּה, יֹאכְלוּ אֶהָרֶן וּבָנָיו, מִצֹּת
תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ, בְּחֹצֵר אֶהָל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ", כתב הגה"ק בעל "כלי יקר"
זיע"א:

"אבל התודה ⁸⁴, היו בו חלת חמץ ומצה כאחד.

כי המצה, לאות שכבר נכנע בעמל לבו,

כמו שנאמר אצל ארבעה שצריכין להודות ⁸⁵, 'וַיִּכְנַע בְּעַמְל לִבָּם' ⁸⁶, כי הרשעים
ברשות לבם וכו' ⁸⁷,

וחז"ל ⁸⁸, דרשו פסוק ⁸⁹, 'וְלִבָּם תִּתְּנוּ תוֹדָה יִכְבְּדֻנְגִי', על הזובח יצרו, ומתוודה עליו וכו',

ומשם ראיה, שזביחת התודה, היינו זביחת היצר הרע,

⁸⁰ שולחן ערוך, (או"ח, סימן נא, סעיף ט').

ועיין לעיל באות ד', סעיף א'.

⁸¹ תהילים, ק' - א'.

⁸² ובזה תתיישב, הקושיא ה-א' שהקשינו לעיל באות ד'.

⁸³ ויקרא, ו' - ט'.

⁸⁴ היינו:

קרבן תודה.

⁸⁵ ברכות, נד' ע"ב.

⁸⁶ תהילים, קז' - יב'.

⁸⁷ בראשית רבה, פרשה סז', ח'.

⁸⁸ סנהדרין, מג' ע"ב.

⁸⁹ תהילים, נ' - כג'.

על כן, מביא לאות, חלות מצות נקיות מן השאור.

אבל, מכל מקום, צריך עדיין אל היצר הרע, לקיום המין, על כן היו גם חלות חמץ."

ובהמשך דבריו, כתב רבינו זיע"א:

"דרך שני, הוא היותר נכון וקרוב לשמוע -

שהמצה, סימן אל ההכנעה, כעיסת מצה שאינו עולה למעלה.

ומצה של חג הפסח יוכיח, כי היא סימן חירות וגאולה.

לפי שלא חשק ה' בישראל, כי אם בעבור שהם ממעטים את עצמם,

כמו שלמדו⁹⁰, מן פסוק⁹¹, 'לא מִרְבָּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חֶשֶׁק ה' בָּכֶם, וַיִּבְחַר בָּכֶם, כִּי אֶתֶם הַמְּעֻטִּים,

כי 'מה ה' אֶלְהֵיךְ שָׁאֵל מֵעַמְּךָ, כִּי אִם לִיְרָאָה'⁹², שהענווה מביאה לידי יראה,

וכל עוד שההכנעה מצויה בתחתונים ביותר, לפי זה ביותר תגלה ותראה מלכות

שמים, כי הוא יתברך 'גִּאֻת לְבָשׁ'⁹³, ו-'אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ'⁹⁴.

וזהו טעם גלות מצרים, להכניעם בְּכֹר עוֹנִי, 'וְחָסוּ בְּשֵׁם ה' '⁹⁵.

ועל ידי ההכנעה, יצאו לחירות מן המלכויות, ונכנסו בעול מלכות שמים.

ולפיכך, דין החמץ בשריפה דווקא, כי נימוס קילוסין הוא, שכל המתגאה נידון באש,

כדאיתא במדרש⁹⁶, על פסוק⁹⁷, 'זאת תורת העֲלָה, הוא העֲלָה על מוקדה',

⁹⁰ חולין, פט' ע"א.

⁹¹ דברים, ז' - ז'.

⁹² דברים, י' - יב'.

⁹³ תהילים, צג' - א'.

⁹⁴ דברים, ד' - לה'.

⁹⁵ צפניה, ג' - יב'.

כי הרוצה לעלות למעלה, כטבע החמץ העולה למעלה, ראוי להיות נידון באש - אשר טבעו לעלות למעלה.

ולפיכך, דין החמץ במשהו⁹⁸, כי בכל המידות צריך האדם לילך בדרך ממוצע, חוץ מן הגאווה שאמרו חז"ל 'לא מינה ולא מקצתה'⁹⁹,

הרי שאסרו אפילו משהו מן הגאווה, כך משהו מן החמץ אסור.

וכן אמרו חז"ל¹⁰⁰, 'מאד מאד הוי שפל רוח, שתקנות אנוש רפה', והוא רמז להפלגת העניין, ולהרחיקו מכל וכל.

ולדברי רבי אלכסנדר¹⁰¹, שהמשיל היצר הרע לשאור שבעיסה, נוכל לומר, שלכך אסרו גם המשהו, לפי שאמרו חז"ל¹⁰², מתחילה דומה היצר הרע לחוט של עכביש - דהיינו משהו, ואחר כך הוא מבצבץ ועולה עד שיהיה כעבותות העגלה ויעלה חמס גבר לאין מרפא,

על כן, לא יהיה קטן בעיני האדם, אפילו משהו ממנו, כי מעט מן השאור מבצבץ ועולה, כאמור.

ומטעם זה, היו מביאים על קרבן תודה שלושים חלות מצות,

כי אצל ארבעה שצריכין להודות¹⁰³, נאמר¹⁰⁴, 'וַיִּכְנַע בְּעֶמְל לִבָּם',

ואחר ההכנעה, ראוי שיקריבו חלות מצות שלושים, ואולי הוא כנגד המלכות שנקנית בשלושים מעלות¹⁰⁵, והם כוללים כל מיני התנשאות השייכים למלך,

⁹⁶ ויקרא רבה, פרשה ז', ו'.

⁹⁷ ויקרא, ו' - ב'.

⁹⁸ פסחים, כט' ע"ב.

⁹⁹ סוטה, ה' ע"א.

¹⁰⁰ מסכת אבות, פרק ד' משנה ד'.

¹⁰¹ ברכות, יז' ע"א.

¹⁰² בראשית רבה, פרשה כב', ו'.

¹⁰³ ברכות, נד' ע"ב.

¹⁰⁴ תהילים, קז' - יב'.

וזה המתגאה, אחד, בכולם או במקצתם,
אחר שנכנע בעמל לבו, יביא שלושים מצות, המורים על ההכנעה,
לומר: שלא נשאר בהם עד אחד, ואפילו משהו אין בו.
ועשר של חמץ, המורה על הרוממות והתנשאות,
ליתן כל הגדולה והרוממות לסיבה ראשונה יתברך, הכלול בעשר ספירות בלימה,
ו- 'כַּבֵּד אֱלֹהִים הַסֵּתֶר דָּבָר'¹⁰⁶.
ומטעם זה, המצה סימן גאולה וחירות בכל מקום, הן ביציאת מצרים הן בקרבן
תודה,
כמו שנאמר¹⁰⁷, 'יֹאמְרוּ גְאוּלֵּי ה', אֲשֶׁר גָּאֵלְס מִיַּד צָר', וזה קאי על כל ארבעה
שצריכין להודות¹⁰⁸,
שנגאלו, בעבור שנכנע בעמל לבם, ועל כן הוא מקריב חלות מצות.
הן במנחות: כי על ידי הקרבנות, נגאל האדם מיד היצר הרע, אשר מצודתו
פרוסה עליו ללכדו בחבלי עוני, והוא יוצא לחירות מן הייסורין ומן המלכויות ומן
מלאך המוות,
על ידי הקרבן, המביאו לידי רוח נשברה והכנעה,
על כן, דין המנחות לאפות מצה, והם דומים לחטאת ואשם בדרך שנתבאר".
ומדבריו הקדושים, ובעיקר ממה שכתב "ועשר של חמץ, המורה על הרוממות
והתנשאות, ליתן כל הגדולה והרוממות לסיבה ראשונה יתברך, הכלול בעשר
ספירות בלימה, ו- 'כַּבֵּד אֱלֹהִים הַסֵּתֶר דָּבָר'¹⁰⁹, אנו למדים:
שאותו השילוב הקיים בקרבן תודה, לחמי חמץ, יחד עם לחמי מצה,

¹⁰⁵ מסכת אבות, פרק ו' משנה ו'.

¹⁰⁶ משלי, כה' - ב'.

¹⁰⁷ תהילים, קז' - ב'.

¹⁰⁸ ברכות, נד' ע"ב.

¹⁰⁹ משלי, כה' - ב'.

מוֹרָה לאדם, את אופן העבודה הרצויה, ואת דרכי ההתמודדות הנכונים, בעומדו אל מול יצרו הרע, שבמקום לפרוש מן החומר - שהוא החמץ, עליו לקדש את החומר, שגם בתוך חייו הגשמיים, עליו להכניס קדושה יתירה. והוראה זו, ניתנה בדין "קרבת תודה", בדווקא: שכן, בהנהגת האדם, דבר יום ביומו, מקונן חשש מתמיד, שמא יתעצם עליו כוח החומר על פני כוח הרוח, ובמקום אשר יקדש את החומר, חלילה וחס, יגבר החומר על הרוח. ועל כן, בכל המנחות כולם, צריך האדם להביא חלות מצה ולא חמץ. ומה שאין בקרבן תודה, כאשר מקריב האדם את כל עצמותו¹¹⁰, עד שהוא נכנע מלפניו יתברך בתכלית ההכנעה, אל לו לחשוש, שמא יתעצם עליו כוח החומר על פני כוח הרוח, שכן, מידת הכנעה זו, עומדת כחומה ותריס מפני הפורעות של חטא הגאווה, ואדרבה, בכוחה ליטול את הגאווה, ולהביאה אל שורשה בקדושה, ולפיכך, בקרבן תודה, מתקיימים חמץ ומצה יחדיו¹¹¹. ועל פי האמור, נוכל ליתן טעם כעיקר, מפני מה לחמי תודה נאכלים בכל העיר, ובשונה משאר המנחות הנאכלים במקדש בלבד¹¹²: שכן, כבר כתב בספר הכוזרי¹¹³, שבימינו שאין לנו בית המקדש - ההתבודדות היא פסולה, ורק בזמן בית המקדש - היה מקום להתבודדות, ואף באותה העת לא היתה ראויה ההתבודדות אלא במקדש עצמו.

¹¹⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

¹¹¹ ובזה יתיישבו, הקושיות שהקשינו לעיל באות ג'.

¹¹² ובזה יתיישבו, הקושיות שהקשינו לעיל באות ב'.

¹¹³ מאמר ג'.

הרי, שבית המקדש, מבטא, מקום של התבדלות ופרישות מן החומר, ומשום כך, לחמי תודה הבאים עם קרבן תודה, שבתוכם היה רמוז קידוש החומר,

נאכלין, גם מחוץ לגבולות הפרישות של בית המקדש.

ולאור המתבאר, יתבארו כמין חומר דברי רבותינו ז"ל¹¹⁴, על מאמר הכתוב¹¹⁵, "עורי צפון ובואי תימן, הפיחי גני יזלו בשמיו, בא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו", "תתנער אומה שמעשיה בצפון, ותבוא אומה שמעשיה בצפון ובדרום"¹¹⁶ :

שכן, קרבן עולה, אשר עולה כליל לגבי המזבח, מבטא את עניין הפרישה מן החומר ללא קידוש החומר.

ואומות העולם, אשר מקריבים קרבנות עולה בלבד, מרמזים במעשיהם על כך שהם פורשים מן החומר בלבד,

ומשכך, פחותים הם בדרגתם, מבני ישראל, אשר בכוחם לקדש את החומר.

ולפיכך, לעתיד לבוא, יבואו בני ישראל, וידחו את אומות העולם, באמצעות אותם הקרבנות אשר תפקידם מסמל את קידוש החומר.

והנה, פרשת "קרבן תודה", המבוארת בפרשתן, נקראת בדרך כלל סמוך ונראה לחג הפסח,

ואכן, ניתן למצוא השוואות רבות, בין "קרבן תודה" ל-"קרבן פסח".

ראשית, בעניין "קרבן פסח", כתבו הראשונים¹¹⁷ :

שעינינו הוא, הודאה על יציאת מצרים,

¹¹⁴ זבחים, קטז' ע"א.

¹¹⁵ שיר השירים, ד' - טז'.

¹¹⁶ ובזה תתישב, הקושיא ה-ג' שהקשינו לעיל באות ד'.

¹¹⁷ רמב"ן, (שמות, יג' - טז').

"ספורנו", (שמות, יב' - כז').

"אברבנאל", (שמות, יב' - כז').

ואם כן, "קרבת פסח", יש בו מרכיב של "קרבת תודה".

שנית :

זמן אכילתו של "קרבת פסח", הוא עד חצות,

ובדומה לו "קרבת תודה", הנאכל רק ליום ולילה, בשונה משאר קרבנות שלמים, הנאכלים לשני ימים ולילה.

שלישית :

"קרבת פסח", נאכל בחבורה,

ובדומה לו "קרבת תודה", אשר יש בו ארבעים לחמי תודה, בכדי שיזמין חבורות לאכילתו, ובכך יתפרסם הנס בציבור ¹¹⁸.

רביעית, כתב אדונינו הגר"א זיע"א ¹¹⁹ :

שכל הארבעה שצריכים להודות ¹²⁰, התקיימו ביוצאי מצרים.

שכן, בעת יציאתם ממצרים, התקיים בהם הדין של "יוצא מבית האסורים",

וכמו כן, כאשר עברו את ים סוף, התקיים בהם הדין של "יורדי הים",

וכמו כן, בעת הליכתם במדבר סיני, התקיים בהם הדין של "הולכי מדבריות",

וכמו כן, בעת קבלת מתן תורה, אשר נתרפאו בו כל החולים ¹²¹, ופסקה זוהמתן ¹²².

¹¹⁸ כתב הגה"ק רבינו נפתלי צבי יהודה ברלין זיע"א, (בספרו הקדוש "העמק דבר". ויקרא, ז' - יג):

"תכלית תודה שבא על הנס, הוא כדי לספר חסדי ה' שגמל עליו,

ומטעם זה, ריבה הכתוב בלחם [ארבעים לחמי תודה], ומיעט בזמן אכילת תודה [יום ולילה],

היינו, כדי שיהיה מרבה רעים לסעודה אחת ביום הקרבה, ויהיה סיפור הנס לפני רוב אנשים".

¹¹⁹ בביאור ההגדה, ("הא לחמא עניא").

¹²⁰ ברכות, נד' ע"ב.

¹²¹ וכפי שכתב רש"י הקדוש משם ה"ספרי", (שבת, קמ"א ע"א. בד"ה "מזליהו הווי").

¹²² שבת, קמ"א ע"א.

ומטעם כך, המזמור שאותו אנו קוראים בימי הפסח, הוא המזמור העוסק באותם
ד' אלו שחייבים להודות להבורא ית"ש¹²³ .

ל. ובסייעתא דשמיא, נראה ליתן טעם כעיקר, בביאור החילוק בין "קרבת
פסח" אשר אין בו "חמץ" כלל ועיקר, ובין "קרבת תודה" אשר יש בו "חמץ ומצה".
וכדלהלן:

דהנה, זמן יציאת מצרים, חג הפסח, הרי הוא לידה מחדש של עם ישראל,
עד כדי כך, שבתוך יסוד האמונה, והוא הדיברה הראשונה מעשרת הדיברות,
נאמר¹²⁵ , "אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים, לֹא
יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי",
וכמו כן, במצוות שבת, אשר אף היא יסוד האמונה, נאמר¹²⁶ , "וַזְכֹּרֶתְךָ כִּי עֶבֶד
הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצֵאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֹעַ נְטוּיָה עַל כֵּן צִוְּךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת".

ובעוד כמה וכמה מצוות חשובות ונעלות, מצינו בעניינם "זכר ליציאת מצרים".

שכן, לצורך לידת עם ישראל, מחדש,

צריך לכפוף את כל רצונותיהם והנהגותיהם, מן הקצה אל הקצה.

ולפיכך, בחג הפסח, אשר עניינו כמו "קרבת תודה"¹²⁷ , נאסרה אכילת "חמץ" כלל
ועיקר, ואף בהקרבת הקרבן:

שכן, החמץ רומז על היצר הרע ותכונותיו הרעות,

¹²³ תהילים, קז'.

¹²⁴ עד כאן דבריו הקדושים.

ועיין בהערה 76.

¹²⁵ שמות, כ' - ב'.

¹²⁶ דברים, ה' - יד'.

¹²⁷ וכמו שנתבאר לעיל בסוף אות ט'.

ובשלילת החמץ כל עיקר, לימדנו הבורא ית"ש, דרך חיים לאור באור החיים, להתרחק מן היצר הרע ריחוק מוחלט.

ומה שאין כן, כאשר אנו עולים במעלות הקדושה והטהרה, ואנו רוצים להידבק ולדבוק בהבורא ית"ש, על ידי הקרבת "קרבת תודה", מחוייבים אנו, להקריב "חמץ", בכדי לקדש את החומר, על ידי כפיפת היצר הרע והכנעתו אל הקדושה.

ולפיכך, כתב רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב בריש פרשתן ¹²⁸, "צו את אֶהְרֹן וְאֶת בָּנָיו, לֵאמֹר, זֹאת תֹּנֶת הָעֹלָה, הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ":

"אין צו", אלא לשון זירוז, מיד ולדורות.

אמר רבי שמעון -

ביותר צריך הכתוב לזרז, במקום שיש בו חסרון כיס".

וביאור העניין:

שכן, מילת "כיס", עולה בגימטריא למניין צ',

ומילת צ', רומזת אל הצדיק ¹²⁹, צדיק יסוד עולם,

¹²⁸ ויקרא, ו' - ב'.

¹²⁹ שבת, קד' ע"א:

"אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי -

אתו דרדקי {היינו: תינוקות של בית רבן} האידנא {היינו: עתה} לבי מדרשא,

ואמרו מילי, דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותיהו ...

צד"י כפופה וצד"י פשוטה, צדיק כפוף צדיק פשוט.

היינו נאמן כפוף נאמן פשוט?

הוסיף לך הכתוב כפיפה על כפיפתו, מכאן שנתנה התורה במנוח ראש".

ועיוין בזה, מה שכתב הגה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" זיע"א, (פרשת "כי תצא", אות יא):

"ורצונו לומר -

"כפוף" ¹³⁰, שכופה את יצרו,

"פשוט" ¹³¹, שנוהג במידת הענווה.

ובעניין זה, הרומז אל מידת הענווה, כאשר אין האדם מזדרז לקראתה, ואינו נעשה לצדיק,

אזי, אין לך חסרון גדול מזה!

ומה גם, שהעולה באה על הרהור הלב ¹³², והיינו מידת הגאווה,

ולכך צריך זירוז מחימוץ, מחמת אותו חסרון כיס הנ"ל.

ובודאי, שכאשר נזדרז במילוי אותו חסרון כיס,

נהיה בבחינת "צדיק" לפני הבורא ית"ש, ונזכה, להסיר מעל עצמינו את כל ענייני החמץ,

עד אשר נתקדש ונטהר לפני הבורא ית"ש, ונזכה להקריב לפניו "קרבן תודה", ולקדש את החומר בתכלית הקדושה.

שיש צדיק כפוף, שנראה כפיפתו והכנעתו, לפני השם יתברך ולבני אדם,

ועל כל פנים, תוכו כבד.

ויש צדיק פשוט, שאין נראה כפיפתו, כי אם לפני השם יתברך,

ובפני העולם, נראה צדיק פשוט, כאילו הוא מאנשי העולם, להצניע מעשיו יותר.

ושניהם כאחד טובים, גם שזה מעולה מזה."

¹³⁰ שבת, קד' ע"א.

¹³¹ שבת, קד' ע"א.

¹³² ויקרא רבה, פרשה ז', ג':

"גופא אמר רבי שמעון בן יוחאי -

לעולם, אין העולה באה, אלא על הרהור הלב.

אמר רבי לוי -

מקרא מלא הוא (יחזקאל, כ' - לב'), 'והעלה על ריחכם, היו לא תהיה, אשר אתם אומרים'."

וכאשר נזכה לזה, תתקיים בנו נבואתו של הנביא מיכה ¹³³, "פִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם, אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת",
וכמו כן, בקרוב ממש, יתקיים בנו מאמרו של דוד הע"ה ¹³⁴, "יִוְדוּ לִיהוָה חֲסִדוֹ,
וְנִפְלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם".
ברם, תנאי קודם לזה, כתב דוד הע"ה ¹³⁵, "מִי חָכֵם וַיִּשְׁמֶר אֱלֹהִי, וַיִּתְּבוּנֵנוּ חֲסִדֵי
יְהוָה".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹³³ ז' - טו'.

¹³⁴ תהילים, קז' - ח'.

תהילים, קז' - טו'.

תהילים, קז' - כא'.

תהילים, קז' - לא'.

¹³⁵ תהילים, קז' - מג'.

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד